

Deliverable C3.5: Annual surveillance report

Authors: Jari Ilmonen, Tero Varis, Otso Laakso

Date: 13.10.2025

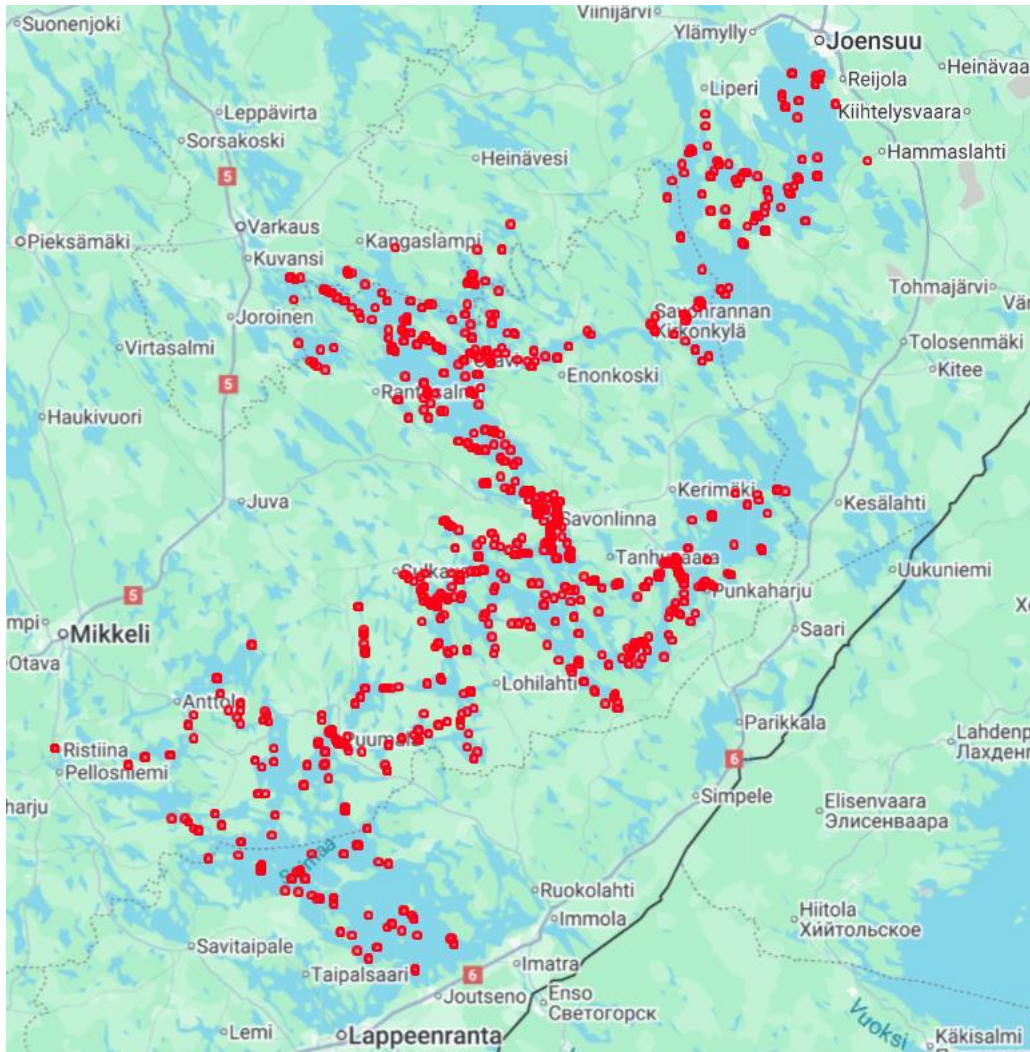
Abstract

This is an annual report on the surveillance of the fishing restrictions in lake Saimaa. In 2025, two seasonal fishing supervisors from Metsähallitus Parks and Wildlife Finland carried out intensive surveillance from May 12 till September 30. During this period, over 1600 fishing devices were inspected. Altogether 13 of the 430 inspected fish traps were unsafe for seals, and three clusters of gill nets did not comply to the decree of fishing in the Saimaa seal breeding area. Overall, the number of unsafe traps has decreased over the years due to surveillance. To build a voluntary surveillance network, six surveillance training sessions were carried out all over Saimaa. Fishing surveillance was also communicated in regional and national media during the summer.

The project has received funding from the LIFE Programme of the European Union. The material reflects the views by the authors, and the European Commission or the CINEA is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Metsähallituksen kalastuksenvalvonta Saimaalla kesällä 2025

Kuva: Valvontatyökaluun kirjautuneet valvontatapahtumat 1.5.2025-30.9.2025

NORPPA-ALUEEN VALVONTA 2024

Metsähallitus on toteuttanut jo vuosien ajan kalastuksenvalvontaa Saimaalla. Kesä 2025 oli viides kesä Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen aikana. Valvontaan palkattiin määräaikainen erätarkastaja Otso Laakso ja kalastuksenvalvoja Tero Varis, jotka olivat töissä 12.5.-30.9.2025. Kalastuksenvalvonnan kaudella 2025 painopisteinä olivat saimaannorpan pyydyskuolemien ennaltaehkäisy, kalastajien valistus sekä tiedon levittäminen. Aikaisemmista vuosista poiketen valvontaa suunnattiin merkittävästi myös vapakalastukseen ja kalastonhoitomaksun valvontaan. Lisäksi tavoitteena oli lisätä yhteistoimintaa eri sidosryhmien kanssa, erityisesti kalatalousalueiden yhteisvalvontaa. Koulutuksia pidettiin kuuden kalatalousalueen kanssa eri puolilla Saimaata.

Valvonnan toteutus

Kalastuksenvalvontaa on tehty kausivalvojien toimesta Saimaalla jo useita kesiä. Valvonta on erittäin tarpeellista rikkomusten paljastamiseksi sekä luvattomuuksien ja laittomuuksien ennalta ehkäisemiseksi. Tässä raportissa käsitellään 12.5.2025 – 30.9.2025 välisenä aikana toteutettu kalastuksenvalvonta.

Valvontaa suoritettiin koko kauden ajan kaikilla yhdeksällä norppa-asetuksen mukaisella kalatalousalueella. Valvonta toteutettiin pääsääntöisesti veneellä (*Fuscus*), mutta kerran sääolosuhteiden vuoksi valvontaa tehtiin myös jalan ja autolla Savonlinnan ympäristössä. Käytännön työ rytmitettiin parillisille viikoille siten, että valvontaa suoritettiin maanantaista lauantaihin pitkinä työvuoroina. Järjestely koettiin toimivaksi: laajoilla vesialueilla pitkät vuorot mahdollistivat tehokkaamman työskentelyn, sillä siirtymiin kuluu merkittävästi aikaa.

Muiden toteuttama valvonta

Muiden kalastuksenvalvontaviranomaisten/kalastuksenvalvojien tekemä valvonta on havaintojemme perusteella edelleen vähäistä Saimaalla. Osakaskuntien osalta valvonta saattaa paikallisesti olla aktiivista, mutta kaikki suoritteet eivät välttämättä tilastoidu ylös. Kalastuksenvalvojat saattavat tuntea oman alueensa kalastajat, eivätkä tämän vuoksi laita viestimerkkiä pyydykseen vaan soittavat suoraan kalastajalle. Kuitenkin kalastuslain 108§ mukaan tarkastettuun pyydykseen on jätettävä tarkastuksen tekijän nimi ja yhteystiedot.

Yhteisvalvonnat ja koulutus

Yhteisvalvontoja järjestettiin kuuden kalatalousalueen kanssa: 13.6. Puumalan, 23.6. Virtasalmi–Joroisen, 11.–12.7. Pohjois-Karjalan, 23.7. Pihlajaveden, 20.8. Heinäveden Raitin ja 4.9. Puruveden alueilla. Lisäksi 25.6. toteutettiin Kalastajan Kanavan kanssa video- ja somejulkaisu valvontatyöstä, ja yhtenä päivänä valvontaa suoritettiin poliisin (Paavo Väisänen) kanssa. Kuhunkin tapahtumaan osallistui 5-10 henkilöä. Yhteisvalvontaa ei ehditty järjestämään kaikkien kalatalousalueiden kanssa.

Tilastointi

Valvonnan tilastointityökaluna käytettiin aiempien vuosien tapaan Pirkanmaan kalatalouskeskuksen kalastuksenvalvontatyökalua (kalastuksenvalvoja.fi). Työkalu on selkeä ja maastossa helppokäyttöinen ja sitä käytettiin koko hankkeen ajan, jotta tilastointi ja raportointi

pysyi yhdenmukaisena.

Havainnot kauden aikana

12.5.–30.6.2025

Kauden alkupuolella luvattomia pyydyksiä havaittiin vähän. Havaintoihin kuului kolme verkkojataa sekä yksittäisiä katiskoja, jotka eivät olleet asetuksen mukaisia. Kaikissa tapauksissa kalastajat tavoitettiin ja pyydykset poistettiin välittömästi. Katiskojen osalta ne joko korjattiin paikan päällä tai poistettiin vesistöstä, mikäli korjaaminen ei ollut mahdollista.

Kahdessa tapauksessa verkkojata oli asetuksen mukaisella raja-alueella niin, että osa pyydyksestä ulottui rajoitusalueelle. Kalastajia ohjeistettiin tarkastamaan rajat kalastusrajoitus.fi-palvelusta ja korjaamaan tilanne välittömästi. Ankkuroimattomia verkkoja ei tavattu koko kauden aikana.

30.6.–30.9.2025

Kesän jälkipuoliskolla valvonnassa painotuttiin asiakaskontakteihin, mutta samalla tehtiin myös pyydystarkastuksia. Suurimmat puutteet liittyivät kalastonhoitomaksun laiminlyönteihin. Pyydysten osalta yleisimmät ongelmat olivat yhteystietojen puuttuminen ja epäselvyydet lupaehdoissa.

Pyydysten määrissä ei tapahtunut suuria muutoksia: katiskoiden määrä pysyi suunnilleen ennallaan, verkkokalastus jatkoi laskuaan (osaltaan lämpimän kesän vuoksi), rysäkalastus sen sijaan näytti lisääntyvän. Ravustuksessa tavattiin yksi rapumertajata, jossa oli 20 väljänieluista rapumertaa.

Norppakuolemat

22.9.2025 mennessä pyydyksiin kuolleita kuutteja oli havaittu yhteensä kahdeksan. Näistä kahdessa tapauksessa pyydys oli asetuksenvastainen.

Valvontatapahtumat pitkällä aikavälillä

Aikaisemmista vuosista poiketen valvontaa suunnattiin kaudella 2025 merkittävästi myös vapakalastukseen ja kalastonhoitomaksun valvontaan. Taulukosta 1 löytyy Metsähallituksen toteuttaman valvonnan suoritteet vuodesta 2012 alkaen. Sami Kurenniemi ja Paavo Väisänen ovat keränneet suoritteet hanketta edeltävältä ajalta Metsähallituksen, kalastuksenvilvontatyökalun sekä Samin omista aineistoista. Koska hanketta edeltävältä ajalta tiedot on kerätty monista lähteistä vain touko-kesä-heinäkuun ajalta (Kurenniemi 2021), taulukossa 1 esitetään myös kauden 2025 suoritteet tältä ajalta ja suluissa koko valvontakauden suoritteet. Suoritteista puuttuu Metsähallituksen muiden erätarkastajien satunnaiset valvontapäivät kesäajalta, mutta ne ovat vähäisiä.

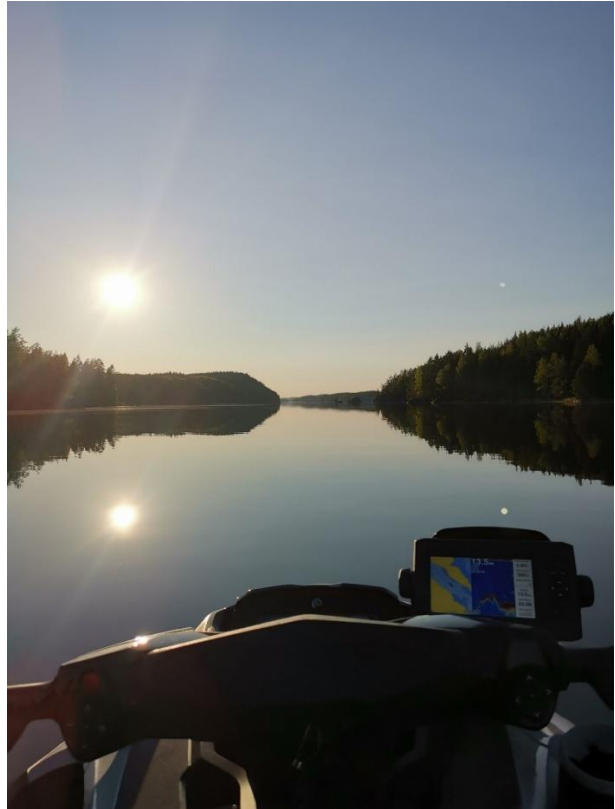
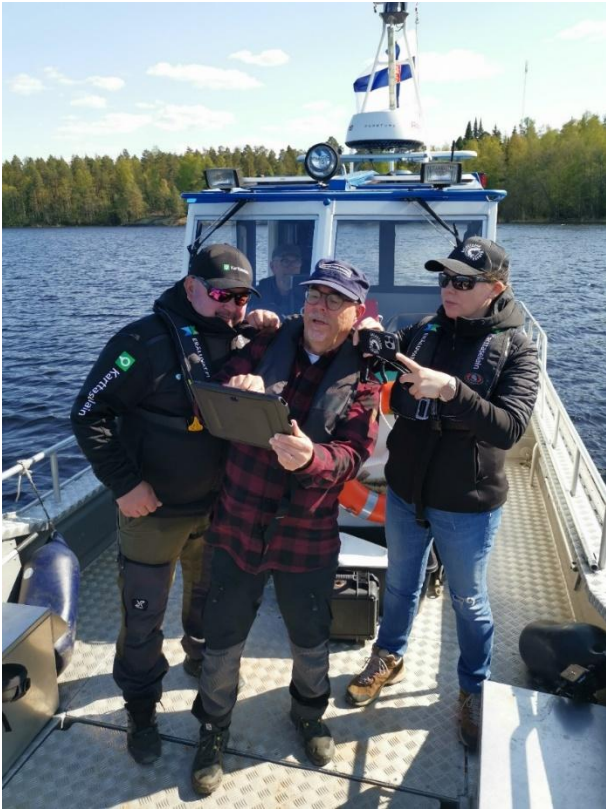
Kalastuksenvilvontatyökalu on ollut käytössä vuodesta 2016 alkaen mutta pääasiallisena kirjausvälineenä Saimaan kalastuksenvilvonnassa se on ollut käytössä vasta Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen ajan. Taulukkoon 2 on kerätty hankkeen ajalta koko vuoden kattava suoritetilasto. Hankkeen alkuvuosina 2021-23 valvonnasta on vastannut päätoiminen erätarkastaja, ja kesäkaudelle on palkattu kausivalvojia. Hankkeen alkupuolella valvontaa toteutettiin lähes ympäri vuoden, vuosina 2024-25 sen sijaan pystyttiin panostamaan vain kausivalvontaan. Kesäkauden (touko-heinäkuu) ulkopuolella valvonta on kuitenkin ollut vähäisempää silloinkin, kun sitä on toteutettu. Rikkeitä on kuitenkin havaittu myös syksyllä, ja valvonta olisi tarpeen myös kesäkauden ulkopuolella.

Taulukko 1. Metsähallituksen toteuttaman valvonnan suoritteet vuodesta 2012 alkaen toukokuun alusta heinäkuun loppuun. Vuoden 2025 koko kauden (12.5.-30.9) suoritteet suluissa.

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Tarkastetut katiskat	335	381	392	649	507	533	1179	956	1350	1043	1376	1008	1128	368	(430)
Väljänieluiset katiskat	104	57	76	28	89	52	87	73	184	63	45	24	4	13	(13)
Väljänieluiset katiskat %	31	15	19	4	18	10	7	8	14	6	3	2	0	4	(3)
Tarkastetut rysät				1	3	11	24	25	27	46	101	47	81	70	(103)
Väljänieluiset rysät							2			1	0	0	0	0	(0)
Tarkastetut merrat					110	79	65		91	75	107	2	32	129	(978)
Väljänieluiset merrat					0	0	3		2	1	0	0	0	20	(20)
Tarkastetut verkko-yksiköt (a30m)				13	157	165	152	145	104	124	169	63	78	25	(63)
Verkkojata kieltoaikana			6	4	5	8	2	1	12	7	2	4	3	0	(0)
Yhteystiedot puuttuvat	147	117	178	89	141	133	190	267	345	194	235	125	113	43	(58)
Rikosilmoitus				5	0	10	3	9	51	25	8	12	1	17	(25)
Suullinen huomautus				7	10	12	15	46	73	76	69	38	22	25	(37)
Talteen otetut kalastusvälineet				13	0	33	26	11	106	51	39	51	29	3	(3)

Taulukko 2. Koko vuoden kattava tilasto Metsähallituksen tekemästä kalastuksen valvonnasta Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen ajalta.

Vuosi	2021	2022	2023	2024	2025
Valvontakuukaudet	5-11	3-11	1-10	5-8	5-9
Valvontatunnit yht.	834	1386	1858	1213	1734
Valvontapäivät yht.	53	65	67	62	49
Valvontatapahtumat yht.	885	1414	1040	1337	1012
Tarkastetut katiskat	1089	1436	1020	1174	430
Väljänieluiset katiskat	64	48	24	5	13
Tarkastetut rysät	46	104	48	99	103
Väljänieluiset rysät	1	0	0	0	0
Tarkastetut merrat	223	280	21	260	978
Väljänieluiset merrat	1	0	0	0	1
Tarkastetut verkko-yksiköt (a30m)	181	256	158	114	63
Verkkojata kieltoaikana	7	1	1	5	58
Yhteystiedot puuttuvat	209	263	140	125	125
Rikosilmoitus	25	10	16	1	25
Suullinen huomautus	82	87	41	23	37
Talteenotetut kalastusvälineet	51	52	62	30	3

Asiakaskontaktit ja yhteistyö

Kalastajien kohtaamisissa valvonnan vastaanotto oli pääosin positiivinen. Useimmat kertoivat, että kyseessä oli heidän ensimmäinen valvontakontaktinsa, mikä kertoo valvonnan vähäisyydestä alueella. Asiakkaat toivat esille selkeän viestin, että valvontaa tulisi lisätä.

Ulkomailta tulevien kalastajien määrä on kasvussa, ja heidän osaltaan kalastuslupien sekä lainsäädännön tiedottamiseen tulisi panostaa enemmän. Myös kotimaisille kalastajille tiedottaminen kalastusrajoitus.fi-palvelun käytöstä ja rajoituksista on tarpeellista, vähintään nykyisellä tasolla mutta mieluiten laajennettuna.

Erityisesti erikoiskalastuskohteissa esiintyy edelleen epäselvyyttä lupakäytännöissä. Osakaskuntien lupaehtojen valvonta on haastavaa, ja kehittämiskohteena olisi osakaskuntien yhdistäminen suuremmiksi yhteisalueiksi, jolloin lupaehdot yhtenäistyisivät vähitellen ja valvonta helpottuisi.

Päätelmät

Kauden 2025 valvonnassa saavutettiin asetetut tavoitteet: pyydysvalvonnalla ennaltaehkäistiin norppien pyydyskuolemia, kalastajille tarjottiin ohjausta ja neuvontaa, ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa tiivistettiin. Pyydysrikkomuksia havaittiin vähän, mutta kalastonhoitomaksun laiminlyönnit nousivat esiin keskeisenä haasteena.

Valvonnan tarve on selvästi olemassa. Kalastajien palautteen mukaan valvontaa toivotaan lisää, ja erityisesti ulkomaalaisten kalastajien tiedottamiseen olisi panostettava.

Valvonta rytmitettiin parillisille viikoille siten, että työskentelyä tehtiin maanantaista lauantaihin pitkinä työvuoroina. Järjestely osoittautui erittäin toimivaksi useasta syystä:

- Laajempi alueellinen kattavuus: Pitkät työvuorot mahdollistivat valvonnan ulottamisen laajemmille alueille, sillä siirtymiin suurilla vesistöalueilla kuluu paljon aikaa. Normaleissa, lyhyemmissä työvuoroissa valvontaa olisi jäänyt huomattavasti vähemmän, koska suuri osa ajasta olisi kulunut pelkästään siirtymisiin.
- Tehokkuus ja jatkuvuus: Kun valvontaa voitiin jatkaa pitkissä jaksoissa useita päiviä peräkkäin, tarkastusten määrä kasvoi ja valvonnasta saatiin järjestelmällisempää. Pitkät työvuorot mahdollistivat myös sen, että valvonta voitiin ajoittaa paremmin kalastuksen aktiivisimpiin ajankohtiin.
- Kausivalvojien näkökulma: Järjestely oli toimiva myös kausivalvojien kannalta, sillä pitkät vuorot ja selkeä rytmitys helpottivat työn tekemistä, vaikka valvojat tulivat eri paikkakunnilta. Tämä vähensi edestakaisia matkoja ja antoi enemmän työaikaa itse vesillä.
- Vaikuttavuus: Pitkissä työvuoroissa oli mahdollista muodostaa kokonaiskuvaa eri alueiden kalastustilanteesta ja saada parempi käsitys pyydysten sijoittelusta ja kalastajien toiminnasta. Tämä lisäsi valvonnan vaikuttavuutta ja mahdollisti paremmin havaintojen vertaamisen eri alueiden välillä.

Järjestely sai sekä valvojien että asiakkaiden näkökulmasta positiivista palautetta, ja se paransi valvonnan laatua verrattuna lyhyempiin, hajanaisiin työjaksoihin. Valvonnan merkitys saimaannorpan suojelun ja kestäväen kalastuksen kannalta on kiistaton, ja sen määrää olisi jatkossa syytä kasvattaa.